KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

9. detsember 2004,

mis kuulutab koondumise ühisturuga kokkusobimatuks vastavalt nõukogu määruse (EMÜ) nr 4064/89 artikli 8 lõikele 3 ("ühinemismäärus")

(Juhtum nr COMP/M.3440 – EDP/ENI/GDP)

(teatavaks tehtud numbri K(2004) 4715 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2005/801/EÜ)

Komisjon võttis 9. detsembril 2004 vastu otsuse ühinemist käsitlevas juhtumis vastavalt nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrusele (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle [1] ja eriti selle määruse artikli 8 punktile 3. Otsuse mittekonfidentsiaalne versioon on kättesaadav juhtumi autentses keeles ja komisjoni töökeeltes konkurentsipoliitika peadirektoraadi koduleheküljel aadressil: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I. HUVITATUD ISIKUD

(1) Energias de Portugal, SA (EDP) on turgu valitsev elektrienergia ettevõte Portugalis. Tema põhitegevusalade hulka kuuluvad elektrienergia tootmine, jaotamine ja tarnimine Portugalis. EDP kontrolli all on ka Hispaania äriühing Hidrocantábrico, mis tegutseb Hispaanias nii elektrienergia kui gaasi valdkonnas. EDP on registreeritud Euronext Lissaboni börsil ja Portugali riik omab otseselt või kaudselt umbes 30 % ettevõtte aktsiatest.

(2) ENI SpA (ENI) tegeleb nafta ja maagaasi uurimise ning tootmisega kogu maailmas. ENI tegeleb ka maagaasi tarnimise, edastamise, hoiustamise, jaotamise ja kauplemisega. Lisaks sellele omab ENI aktsiaid transpordivõimsusega äriühingutes, mis tegutsevad riigiüleste maagaasitorujuhtmete valdkonnas.

(3) Gas de Portugal, SA (GDP) on turgu valitsev gaasiettevõte Portugalis. GDP on täielikult Portugali äriühingu Galp Energia, SGSP, S.A. (GALP) omandisse kuuluv tütarettevõte, mis on praegu Portugali riigi ja ENI ühisomanduses ning mis tegutseb nii nafta kui gaasi valdkonnas. GDP ja tema tütarettevõtted hõlmavad Portugali gaasitarneahela kõiki astmeid. Oma tütarettevõtte Transgás kaudu impordib GDP läbi Maghrebi-Hispaania-Portugali torujuhtme ja Sinès veeldatud maagaasiterminali Portugali maagaasi ning vastutab maagaasi transpordi, hoiustamise ja tarnimise eest läbi Portugali kõrgsurve gaasijuhtme võrgu (edaspidi "võrk"). GDP tarnib maagaasi ka suurtele tööstustarbijatele ja osaleb Portugali esimeste maa-aluse maagaasi ladustuskoobaste arendamises ja edasises haldamises. GDP Distribuição (GDPD) kaudu kontrollib GDP viite kuuest Portugali kohalikust gaasijaotusettevõttest.

(4) Rede Eléctrica Nacional S.A. (REN) ei ole praeguse ettevõtete koondumise teatise esitaja, kuid võtab osa tehingust, kuhu praegune koondumine kuulub. REN on Portugali äriühing, mis asutati 1994. aastal, kui Portugali elektrivõrk eraldus EDPst. REN haldab praegu Portugali elektrivõrku ja on tootjatelt elektrienergia ainuostja, müües seda edasi jaotajatele ja tarnijatele, kes varustavad sellega väiketarbijaid. Portugali riigi omanduses on otseselt või kaudselt 70 % RENist, ülejäänud osalus kuulub EDP-le.

[1] EÜT L 395, 30.12.1989, lk 1. Viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1310/97, EÜT L 180, 9.7.1997, lk 1.

II. **TOIMING**

(5) Kõnealune juhtum käsitleb koondumist, millega EDP ja ENI (edaspidi "huvitatud isikud") kavandavad omandada ühiskontrolli GDP üle. Toiming näeb ette, et Portugali elektrivõrkude haldurile REN antakse teatud kindla ajavahemiku jooksul üle gaasi ülekandevõrk (välja arvatud Sinès LNG terminal, impordi torujuhe ja Carriço maa-alune hoidla). Üleminekuajal kontrollib EDP koos ENI ja RENiga gaasivõrku.

(6) Vastavalt teisele gaasi direktiivile ([2]) ja Portugalile tehtud erandile avatakse 33 % Portugali gaasiturust hiljemalt 2007. aastaks, mitte-kodutarbijaid hõlmav turg hiljemalt 2009. aastaks ja kõiki tarbijaid (kaasa arvatud kodutarbijad) hõlmav turg 2010. aastaks. Portugali valitsus võib otsustada turu avada ka varem.

III. **ASJAOMANE TURG**

A. *ASJAOMANE ELEKTRITURG*

1. ASJAOMANE KAUBATURG

(7) Võttes arvesse Portugali turu eripära ning konkurentsi ja reguleerimist käsitlevat raamistikku, jõudis komisjon otsusele eristada järgmised turud:

i) elektrienergia hulgimüük;

ii) võimsuse reguleerimise/balansseerimise teenuste osutamine; ([3])

iii) ülekandevõrk;

iv) jaotusvõrk;

v) elektrienergia jaemüük (suur- ja väiketarbijad).

(8) Riiklik elektrisüsteem koosneb kahest paralleelsest süsteemist: avalikust elektrisüsteemist ehk "seotud süsteemist" (*Sistema Eléctrico de Serviço Público*, SEP) ja sõltumatust elektrisüsteemist (*Sistema Eléctrico Independete*, SEI). Mõlemad süsteemid kasutavad riiklikku ülekandevõrku, mida Rede Eléctrica Nacional (REN) kasutab kontsessiooni alusel.

(9) SEP on reguleeritud süsteem, mis hõlmab elektri tootmist ja jaotamist. See koosneb "seotud" tootjatest ja "seotud" jaotusvõrgust. REN on selles süsteemis elektrienergia ainuke hulgiostja. REN hangib elektrienergiat peamiselt teatavatelt elektrijaamadelt ("seotud tootjad") lähtuvalt elektrienergia ostulepingutest.

(10) Ostulepingute põhjal kohustuvad seotud tootjad tarnima SEPile elektrienergiat ainuõiguse alusel rohkem kui 20 aastat fikseeritud hinnavalemi ([4]) alusel. Niisuguste seotud elektritootjate ehitusturg ei ole veel avatud, vaid seda reguleerib riik. Vastavalt kohaldatavatele õigusaktidele integreeritakse SEPi järgmised äriühingud: EDP (EDP Produção ja Companhia Portuguesa de Produção de Electridade kaudu), Tejo Energia ([5]) ja Turbogás. ([6]) Enamus Portugali elektrienergiast (83 % 2003. aastal) ([7]) tarnitakse RENi ja energiatootjate vaheliste ainuõiguslike energiaostulepingute alusel.

(11) REN müüb ostetud elektrienergia edasi EDP kontrolli all olevale määratud jaotajale seadusega kehtestatud tariifisüsteemi alusel. Reguleeritud tariifid määrab kindlaks Portugali energiaturu regulaator ERSE.

(12) Sõltumatu süsteem (SEI) koosneb sidumata süsteemist (*Sistema Eléctrico Não Vinculado*, SENV), mis tegutseb vabaturu tingimuste alusel (st enamus sellest elektrienergiast müüakse lõpuks tarbijatele, kes lahkuvad reguleeritud süsteemist), ja erirežiimiga süsteemist (*Produtores em regime especial*, PRE), kus küttejaamade, väikeste hüdroelektrijaamade ja muid taastuvaid energiaallikaid, nagu tuuleenergiat, tootvate elektrijaamade toodang tarnitakse RENi reguleeritud tariifide alusel.

(13) Vabatarbijad võivad vabalt valida oma elektrienergiatarnija ning võivad seetõttu osta elektrienergiat SEPilt reguleeritud tariifide alusel või SENVilt (kellele tarnib elektrienergiat jaemüüja vabaturu tingimuste alusel). 17. augusti 2004. aasta dekreetseaduses on sätestatud, et kõik tarbijad on vabatarbijad. ([8])

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 98/30/EÜ (ELT L 176, 15.7.2003, lk 57).

([3]) Vt juhtum COMP/M.3268–Sydkraft/Graninge.

([4]) Hinnavalem tagab maksed võimsuse (mis tähendab, et elektrijaama tulu investeeritud kapitalilt on eelnevalt määratud) ja energia eest (kulude alusel).

([5]) Tejo Energiat kontrollib Briti äriühing International Power, mis omab 45 % aktsiatest ning Hispaania äriühing Endesa, mis omab 35 % aktsiatest. EDP ja Electricité de France omavad mõlemad 10 % vähemusosalust, mis ei näi andvat kummalegi võimalust teostada ühiskontrolli äriühingu üle.

([6]) Teavitamise ajal kontrollis Turbogási Saksa energiaäriühing RWE. EDP omab 20 % aktsiatest, mis ei näi andvat võimalust teostada ühiskontrolli äriühingu üle. RWE on praeguseks sõlminud müügilepingu International Poweriga. Portugali konkurentsiamet on müügi International Powerile heaks kiitnud.

([7]) 35 TWh 43 TWh kogutarnest 2003. aastal.

([8]) Seeläbi rakendab Portugal ennetähtaegselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/54/EÜ (ELT L 176, 15.7.2003, lk 37), mis käsitleb elektrienergia jaemüügituru täielikku avamist alates 1. juulist 2007.

(14) Olemasolevat reguleerivat raamistikku parajasti muudetakse.

Elektri hulgiturg

(15) Elektri hulgiturg hõlmab nii elektrijaamas toodetud elektrit kui ka võrkude vastastikuse sidumise kaudu jaemüüjatele müümiseks imporditud elektrit. Nagu teisteski liikmesriikides, võivad mõned eriti suured elektritarbijad otsustada osta elektrit otse hulgiturult (Hispaanias moodustavad nad vähem kui 5 % hulgituru ostudest).

(16) Komisjon leiab, et energiaostulepingute lõppemisest alates koosneb Portugali elektri hulgiturg eelnevalt seotud tootmise, sidumata tootmise ja impordi pakkumisest. Hindamisel keskendutakse hulgiturule, vaatamata sellele, kas tegemist on avatud või reguleeritud süsteemiga.

Võimsuse balansseerimiseteenused ja abiteenused

(17) On tehniline vajadus selliste teenuste järgi nagu põhivõrguettevõtja vastutus ülekandevõrgu pinge väga kitsastes piirides hoidmise eest. Ületarbimise korral pinge ülekandevõrgus langeb ja see võib põhjustada võrgu mõnes punktis stabiilsuse probleeme. Probleeme tekitab ka alatarbimine, kuna siis pinge võrgus tõuseb üle lubatud taseme ja põhivõrguettevõtja peab kindlustama, et osa tootmisvõimsusest lülitatakse välja või suurendatakse tarbimist.

(18) Kõnealuse teenuse eest tuleb maksta ja tavaliselt "trahvitakse" kõrvalekaldeid, mille puhul kliendi vajadused ületavad või on alla eeldatava taseme, mis vastab hulgale, mida iga tarnija ostab hulgi või kavandab ise toota ja mille peab eelnevalt teatavaks tegema põhivõrguettevõtjale.

(19) Praegu pakub Portugalis seda teenust ja muid sarnaseid abiteenuseid (ülekoormuse juhtimise teenused) kõigile süsteemi liikmetele REN. Praegu ei ole Portugalis selliste teenuste turg veel välja kujunenud. On siiski tõenäoline, et pärast energiaostulepingute kehtivuse lõppemist selline turg või sellised turud tekivad. Käesoleva otsuse tähenduses võib selle tekkiva turu või tekkivate turgude täpse piiritluse jätta lahtiseks.

Ülekandmine ja jaotamine

(20) Kavandatud toimingud kõnealuseid turge ei mõjuta. Portugali ülekande- ja jaotusvõrk on juba eraldatud ja seda juhib REN, mis on Portugali põhivõrguettevõtja. EDP ja omavalitsused on jaotusvõrkude omanikud ja neid haldab EDP tütarettevõte EDP Distribuição Energia SA (EDPD). Ligipääsu nii ülekande- kui jaotusvõrku reguleerib Portugali energiaturgu reguleeriv asutus ERSE.

Elektri jaemüük

(21) Käesolevas teatises käsitletakse järgmisi elektri jaemüügiturgusid: i) elektritarne suurtele tööstustarbijatele, kes on ühendatud kõrgepinge- ja keskpingevõrkudesse, ja ii) elektritarne väiksematele tööstus-, äri- ja kodutarbijatele, kes on ühendatud madalpingevõrguga.

(22) Kõrge- ja keskpingetarbijad ning madalpingetarbijad erinevad oluliselt tarbimise ja elektriostu tingimuste poolest. Väga erinevad on ka ärisuhted. Keskpinge- ja kõrgepingetarbijad on enamal juhul tööstustarbijad, kelle jaoks elekter moodustab märkimisväärse osa kuludest. Enamus madalpingetarbijatest on seevastu väikesed tööstus-, äri- või kodutarbijad, kelle elektritarbimine tarbija kohta on suhteliselt madal.

2. ELEKTRIENERGIA GEOGRAAFILISED TURUD

(23) Komisjoni varasemate otsuste kohaselt piirduvad elektrienergia hulgimüügi asjakohased turud asjaomase riigi piiridega. ([9]) Käesoleva juhtumi uuringud on näidanud, et elektrienergia hulgi- ja jaemüügiturud piirduvad oma ulatuselt selgelt Portugaliga ja see ei muutu ka tulevikus.

(24) Huvitatud isikud väitsid, et varsti luuakse Pürenee poolsaare börs MIBEL, mis viiks Pürenee poolsaare turu tekkimiseni. Komisjoni üksikasjalik uuring seda nägemust ei kinnitanud. Tundub, et (1) võrkude vastastikused ühendamised Hispaania ja Portugali vahel ei ole piisaval tasemel, et Pürenee poolsaarel tekiks ühtne turg, ja (2) on ülimalt ebatõenäoline, et elektrienergia hulgiturg hakkab lähimas tulevikus hõlmama kogu Pürenee poolsaart ja seda järgmistel põhjustel:

i) MIBELi asutamiseks tuleb kõrvaldada veel mitmed olulised regulatiivsed takistused;

([9]) Vt nt juhtum M.2434 – Grupo Villar MIR/ENBW/Hidrocantabrico.

ii) konkurentsitingimused Hispaania ja Portugali vahel jäävad tõenäoliselt väga erinevaks ka pärast MIBELi asutamist;

iii) süsinikdioksiidi heitmete riiklik saastekvootide eraldamise kava ja luhtunud kulude riiklik tagatissüsteem tõenäoliselt säilitab või isegi suurendab konkurentsitingimuste erinevusi;

iv) Hispaania ja Portugali vaheline arvatav ühendusvõimsus ei võimalda tõenäoliselt mõlema turu tulemuslikku integreerumist lähitulevikus.

B. *ASJAOMASED MAAGAASITURUD*

1. KAUBATURUD

(25) Komisjon on tuvastanud neli erinevat gaasikaubaturgu, mida kõnealune toiming mõjutab:

i) gaasitarne energiatootjatele (CCGTd); ([10])

ii) gaasitarne kohalikele jaotusettevõtjatele;

iii) gaasitarne suurtele tööstustarbijatele;

iv) gaasitarne väikestele tööstus-, äri- ja kodutarbijatele.

(26) Kuus kohalikku jaotusettevõtjat jaotavad ja varustavad enamikke lõpptarbijaid kesk- ja madalpingevõrkude ([11]) kaudu ja tegutsevad ainukontsessiooni aladel.

(27) Energiatootjatele suunatud gaasitarneturud on esimesed turud, mis avatakse Portugalis konkurentsile. Huvitatud isikud väidavad, et kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamu ja kohalikke jaotusettevõtjaid peaks käsitlema ühtse laiema hulgituru osana. Komisjon ei nõustu huvitatud isikute väitega. Energiatootjate nõudluse vajadused on tarne koguse ja paindlikkuse suhtes ainulaadsed. Kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamad peavad seetõttu ühendama CCGT projekti majandusliku ja tehnilise teostatavuse ning tarnekindluse kindlustamiseks vajalikud pikaajalised ja lühiajalised lepingud. Erinevad on ka nende marginaalid, kliendisuhted, edasimüüjate ärivajadused ja kasvudünaamika.

2. GEOGRAAFILINE TURG

(28) Komisjon ja huvitatud isikud lepivad kokku, et maagaasi tarned igal asjakohasel gaasiturul Portugalis piirduvad selle riigi turuga.

([10]) CCGT on lühend sõnadest "Combined Cycle Gas Turbines" (kombineeritud tsükliga gaasiturbiinid).

([11]) 4-20 baari ja alla 4 baari.

IV. **KONKURENTSIMÕJU HINDAMINE**

A. *ELEKTRIENERGIA TURUD*

1. HULGITURG

a) ***EDP valitseb Portugali elektrienergia hulgimüügiturgu***

(29) Komisjoni üksikasjalik uuring näitas, et EDP valitseb Portugali hulgiturgu, olenemata sellest, kas vaadata seda praeguse struktuuri alusel või pärast energiaostulepingute kehtivuse lõppemist.

(30) 2003. aastal oli EDP osa hulgituru tootmisvõimsusest 70 %, tootmisest 70 % ja on elektrienergia suurim importija. EDP Portugali tootmisala jääb võrreldamatuks ka pärast energiaostulepingute kaotamist. Energiaostulepingute lõppemise järel võetakse kasutusele luhtunud kulude kava, millega korvatakse olemasolevatele energiatootjatele nende võimalikud turuosa kaotused tulevikus. Kõnealune kava soosib turgu valitsevaid ettevõtjaid. EDP saab kahtlemata suurema osa kompensatsioonist, mis aitab kaitsta EDPd edaspidise konkurentsi eest.

(31) EDP nõudlus moodustab Portugali elektrienergia jaotusturust peaaegu 100 %. EDP Distribuição tulevane roll reguleeritud süsteemi kuuluva jaemüüjana annab EDP-le äärmiselt olulise eelise.

(32) Seoses tarnimisega on EDP uus gaasiküttel töötav elektrijaam (TER) märkimisväärne lisa EDP tootmisvõimsusele. Kolmandate isikute ehitatavate uute tootmisvõimsuste suhtes on komisjon jõudnud seisukohale, et konkurentide kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaama projektide suhtes valitseb ebakindlus ja EDP võib ühte neist mõjutada (Tejo Energia).

b) ***Toiming tugevdab EDP turuvalitseja seisundit nii horisontaalsete kui vertikaalsete mõjude tõttu.***

Horisontaalsed mõjud: olulise konkurendi kõrvaldamine

(33) Seoses horisontaalsete mõjudega jõudis komisjon järeldusele, et ilma ühinemiseta oleks GDPst väga tõenäoliselt saanud põhiline konkurent Portugali elektrienergiaturul, kuna i) ligipääs konkurentsivõimelisele gaasiressursile annab märkimisväärse eelise elektrienergiatootmises, kuna kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamad (CCGT) on praegu kõige levinum viis toota uut elektrienergiat, ja ii) GDP võiks Portugali äriühinguna toetuda oma kaubamärgile ja gaasitarbijatele, kellele ta võib tarnida nii gaasi kui elektrit.

(34) Kõnealune oluline potentsiaalne konkurents kaoks pärast ühinemist, tugevdades nii veelgi EDP turuvalitseja seisundit.

Mittehorisontaalsed mõjud: konkurentide kulude suurendamine

Eelisjuurdepääs Portugali gaasiinfrastruktuurile (Sinès LNG terminali, importtorujuhtmele, Carriço maa-alusele hoidlale):

(35) Kavandatud toimingu tõttu võib EDP tänu soodustustele säilitada eelisjuurdepääsu maagaasile praeguste või tulevikus tõenäoliselt elektritootmisega seotud äriühingute arvel.

(36) *Kõrgsurve-gaasivõrk:* ühinemise tulemusena võib EDP mõjutada kõrgsurve-gaasivõrgu haldamist: i) lühiajalises perspektiivis omab EDP ühiskontrolli Transgási üle (kaasa arvatud gaasivõrk) ajutiselt ([12]) kuni 19,5 kuu jooksul. Selle ajavahemiku jooksul võib EDP märkimisväärselt mõjutada võrgu strateegia kujundamist ja haldamist. See võib anda EDP-le juurdepääsu ka sellistele võrgu toimimisomadustele, mida EDP võib hiljem ära kasutada; (ii) pikemas perspektiivis hakkab REN ühinemise tulemusena tegelema kõrgsurve-gaasivõrgu haldamisega.

(37) *GDP rahvusvaheline torujuhe:* ühinemise tulemusena tekkinud üksus saaks kasutada Portugali esimest olemasolevat sisenemispunkti (torujuhe, mis kulgeb Alžeeriast Portugali läbi Maroko ja Hispaania ja mis siseneb Portugali Campo Maioris) täisvõimsusel, et konkurendid ei saaks kasutada vabanenud võimsust. Isegi kui kolmandatele isikutele võimaldatakse juurdepääs võrgule, ei oleks seal praegu piisavalt vaba võimsust, et kolmandad isikud saaksid alaliselt gaasi importida, ega kindlat miinimummahtu, mida nad suudaksid importida.

(38) *GDP Sinèsi terminal:* Portugali ainuke veeldatud maagaasi terminal asub Sinesis. See alustas tööd 2004. aastal ja GDP on selle omanik ning juhib selle tegevust (läbi talle täielikult kuuluva tütarettevõtte Transgási). Torujuhtme maksimaalne impordivõimsus on 5,3 mld m^3. Kuna gaasivaldkonda pole siiani avatud, pole kolmandate isikute juurdepääsu reeglit terminali suhtes kohaldatud. Selle tulemusena peaksid kolmandad isikud, kes tahaksid saada juurdepääsu terminalile, võtma ühendust GDPga ja temaga tingimuste üle läbi rääkima.

(39) *Carriço maa-alune hoidla:* ühinemise tõttu võib EDP juhtida ka GDP Carriço maa-aluse hoidla tööd. See on Portugali ainuke maagaasihoidla (välja arvatud Sinèsi veeldatud maagaasihoidla, mis on palju väiksem). On äärmiselt oluline, et kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadega elektrienergiatootjatel oleks juurdepääs selle hoidla pakutavatele paindlikele võimalustele mittediskrimineerival viisil. Turu-uuring kinnitas, et need juurdepääsutingimused ei garanteeri konkurentidele võimalust kasutada hoidlat täieulatuslikult, kuna EDP võib piirata juurdepääsu, viidates tehnilistele põhjustele.

(40) Lisaks nähtub teatatud toimingust, et EDP saab märkimisväärse mõjuvõimu gaasi sisenemispunktide ja ladustamisrajatiste üle. Toiming võiks seega anda talle kõik vajalikud vahendid ja soodustused, et muuta gaasivõrgule juurdepääs konkurentide jaoks raskemaks, isegi kui Portugali kõrgsurve-gaasivõrgustiku omandiline kuuluvus kavatsetakse eraldada RENile.

Suutlikkus piirata gaasitarneid kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadele konkureerivate kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade arvel

(41) Infrastruktuuride ja transpordiõiguste üleandmise tõhususega kaasnevad olulised ebamäärasused ei kinnita, et praeguste (nt Turbogas) ja potentsiaalsete konkureerivate kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade gaasivajadused tarniks mõni teine äriühing kui ühinemisest tekkinud äriühing. Kui Portugalis hakatakse gaasitarneid piirama, on GDP-l stiimul eelistada EDP elektrijaamu konkureerivatele jaamadele.

Suutlikkus ja stiimul kontrollida gaasihinda ja suurendada konkurentide kulusid ning kõrvaldada nii praegused kui potentsiaalsed konkurendid turult ning takistada nende juurdepääsu turule

(42) Ühinemise tõttu on EDP-l võimalus ja stiimul tõsta tõelistele konkurentidele tarnitava gaasi hinda (Turbogás, lühiajalisteks vajadusteks). See kehtib ka potentsiaalsete konkurentide kohta (nende kõigi nõudmiste kohta), kuna turgude avamise kiirus ja sisenemispunktidele juurdepääsu ümbritsev ebamäärasus muudab tõenäoliseks, et tulevastele kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadele tarnib gaasi GDP.

Juurdepääs EDP konkurentide ärisaladuse alla kuuluvale kuluinformatsioonile, mis annab märkimisväärse eelise

(43) Kuna ühinemise tulemusena tekkinud üksusel on teave oma tegelike konkurentide sisestuskuludest, võib ta kõrvaldada konkurendid turult hinnapoliitikaga. Selline struktuuriline eelis tugevdab ka EDP turuvalitseja seisundit, kuna tõenäoliselt takistab või viivitab see nende potentsiaalsete konkurentide turuletulekut, kes tahaksid tegutseda turul kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadega, ostes gaasi GDP-lt.

([12]) Komisjon peab hindama ka turustruktuuri arenguastmeid eriti sellepärast, et ka ajutisel olukorral võib olla kahjulik mõju konkurentsile ja võimalik, et ka pikaaegne mõju.

Juurdepääs konkurentide kulusid käsitlevatele igapäevastele gaasikuluandmetele, mis kuuluvad ärisaladuse alla, annab EDP-le märkimisväärse eelise

(44) Täiendavalt ühinemisele on EDP-l ka juurdepääs Turbogasi igapäevastele gaasikuluandmetele (ja teiste kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade andmetele, kellele EDP tulevikus võibolla gaasi tarnib), see tähendab, et ta saab päev enne andmed elektrijaama gaasimahust, mida see kavatseb tunnis kulutada. Seetõttu teab EDP ette Turbogasi järgmise päeva kavandatud energiatootmiskava mahtu. Kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade tootlikkuse kõikuvuse tõttu on selline teave strateegiliselt oluline. Teades näiteks, et Turbogas ei kavatse järgmisel päeva mingil ajahetkel energiat toota, võib EDP tõsta oma hindu üle Turbogasi muutuvkulude, kaotamata Turbogasile suunatud müüki.

(45) Eespool nimetatud horisontaalsed ja vertikaalsed mõjud tugevdavad üksikult või ühiselt EDP elektrienergia hulgituruvalitseja seisundit.

2. ABITEENUSED

(46) Kõnealune toiming kõrvaldab GDP tõenäolise elektrienergiaturule tuleku ja seetõttu ka tema, kui potentsiaalse abiteenuste pakkuja. Hulgituru ülevaates mainitud põhjuste alusel ja kuna taolisi asutusi on ainult mõni, oleks GDP tulek hulgiturule nõrgestanud EDP seisundit abiteenuste pakkujana. Koondumine kõrvaldab selle potentsiaalse konkurendi abiteenuste pakkumise turult.

3. ELEKTRIENERGIA JAETURG PORTUGALIS

a) ***EDP valitseb Portugali elektrienergia jaemüügiturgu***

(47) Turg, kus tarnitakse elektrit suurtele tööstustarbijatele (45 % kogutarbimisest) koosneb täielikult vabatarbijatest. EDP-le kuulub mahu järgi (klientide lõikes palju rohkem) sellest turust 92 %.

(48) Väiketarbijate turg hakkas avanema alles 2004. aastal. EDP käes on peaaegu 100 % turust. Teiste liikmesriikide kogemused näitavad selgelt, et sellised tarbijad vahetavad teenusepakkujat palju harvemini kui tööstustarbijad. EDP turgu valitseva seisundi kõikuma löömine võtab aega.

b) ***EDP valitsejaseisundi kindlustamine Portugali elektrienergia jaemüügiturul***

(49) Kavandatav toiming tugevdab EDP turuvalitseja seisundit, kuna see kõrvaldab GDP kui olulise võimaliku konkurendi. Komisjoni uuringu käigus kinnitasid andmeesitajad, et GDP oleks kõige tõenäolisem ja tulemuslikum võimalik uustulnuk neil turgudel, eriti tänu tema suurele gaasitarbijate arvule, üleriiklikult tuntud kaubamärgile ja võimele pakkuda kahte erinevat kütust.

(50) Ühinemine lisab ka täiendavaid takistusi turule tulekul, kuna ühinemise tulemusena tekkivas üksuses ühinevad osalejate eelised gaasi- ja elektriturul ning sunnivad konkurente tulema samaaegselt nii gaasi- kui ka elektriturule, et olla võimelised pakkuma mõlemat kütust.

B. *GAASITURG*

1. GDP VALITSEB PORTUGALI GAASITURGU

(51) GDP on praegu seaduslikult monopoolses seisundis, ta valitseb kõiki gaasiturgusid, välja arvatud maagaasi jaotamine Porto piirkonnas, kus tegutseb Portgás, äriühing, mille üle EDP hiljuti omandas ühiskontrolli.

(52) GDP-l on praegu ja ka edaspidi pärast turgude avamist märkimisväärne turgu valitseva ettevõtja eelisseisund, võrreldes võimalike uustulnukatega. Tal on eriti i) suured kogemused ja teave Portugali gaasituru kohta igal astmel, ii) tal on suur gaasi tarbijaskond ja märkimisväärne müügimaht, iii) ta on välja arendanud nii üleriiklikul kui kohalikul tasandil tuntud kaubamärgi ja iv) ta on omandanud ainulaadse teabe tarbijate (tarbimisharjumused, maksejõulisus, krediiditeave) ja nende erivajaduste kohta (lisateenused või spetsiaalne klienditeenindus), v) ta kontrollib GDP-le alluvate kohalike jaotusettevõtjate kaudu jaotussüsteemi tegevust.

2. GDP VALITSEJASEISUNDI KINDLUSTAMINE PORTUGALI GAASITURUL

a) ***Gaasitarned energiatootjatele (CCGTd)***

(53) Seoses gaasitarnetega kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadele, võib tõdeda, et teatatud toiming sulgeb nende elektrijaamade gaasinõudluse (täpsemalt Turbogási [13]) ja TER/Carriegado lühiajalised vajadused), mida GDP konkurendid oleksid võinud täita, kui need elektrijaamad oleksid vabatarbijad. See kindlustab GDP gaasitarnija valitsejaseisundit kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadele.

[13] EDP 20 % osalus Turbogásis annab talle teatud blokeerimisõiguse.

b) ***Gaasitarned kohalikele jaotusettevõtjatele***

(54) Teatatud toiming kaotab ainukese siiani GDP kontrolli alla mittekuuluva kohaliku jaotusettevõtja, Portgási gaasinõudluse. Toimingu tulemusena ei ole kohalikele jaotusettevõtjatele suunatud gaasitarnete üle võimalik konkureerida pärast seda, kui neist saavad vabatarbijad. See kindlustab GDP turgu valitsevat seisundit gaasitarnete turul kohalikele jaotusettevõtjatele.

c) ***Gaasitarne suurtele tööstustarbijatele***

(55) Uuring näitas, et EDP oleks olnud kõige tõenäolisem uustulnuk suurte tööstustarbijate gaasitarneturul selle avanedes.

(56) EDP tundub olevat kõige tõenäolisem potentsiaalne uustulnuk sellel turul, arvestades, et i) tal on elektrienergiat tootev kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaam (ja omab seetõttu juurdepääsu suurele hulgale gaasile), mis annab suure stiimuli siseneda gaasitarneturule, ii) ta võib toetuda oma elektrienergiatarbijatele (EDP kontrolli all on peaaegu 100 % Portugali elektrijaotusturust), kellele ta võib pakkuda ka ühendatud gaasi- ja elektritarneid (kahe kütuse pakkumine), ning iii) ta võib toetuda ka gaasitarnija Portgási kogemusele, mainele ja tarbijaskonnale. Mitmes liikmesriigis on turgu valitsevad elektriettevõtjad tulnud tulemuslikult gaasiturule.

(57) EDP võimaliku konkurentsi kadumine tugevdab GDP valitsejaseisundit kohalikele jaotusettevõtjatele suunatud gaasitarnete turul.

d) ***Gaasitarned väiketarbijatele***

(58) Komisjon jõudis seisukohale, et ilma ühinemiseta oleks EDP olnud kõige tõenäolisem uustulnuk väiketarbijate gaasitarneturul.

(59) EDP eelised võib jagada kolme rühma: a) hanke-eelised, mida EDP omab tänu EDP seisundile gaasi kasutava energiatootjana Portugalis; b) eelised, mis EDP-l on turgu valitseva elektrienergia jaemüüja ja jaotajana; c) eelised, mis EDP-l on oma seisundi tõttu gaasi jaemüügiturul Portugalis ja teabe tõttu, mis EDP-l selle turu kohta on (Portgás ja teabe jagamine Lisboagási kohta).

(60) EDP tahet siseneda gaasiturule tõestab täiendavalt hiljutine kontrolli omandamine Portugali kohalikus jaotusettevõtjas Portgás ja selle kiire areng Hispaania gaasiturul (EDP omandas kontrolli Hispaania teiseks suurima gaasiettevõtte Naturcorp üle).

(61) Eespool nimetatud andmete alusel kõrvaldaks koondumine GDP peamise konkurendi ja suurendaks veelgi takistusi väiketarbijaid varustavale gaasitarneturule tulekuks. Seega kindlustab see GDP valitseja seisundit Portugali gaasiturul.

V. **TEATISE ESITANUD HUVITATUD ISIKUTE KAVANDATUD KOHUSTUSED**

(62) Huvitatud isikud esitasid kohustused 28. oktoobril 2004 ja täiendatud versiooni 17. novembril 2004. 17. novembri 2004 kohustustest tehakse kokkuvõte allpool, kasutades huvitatud isikute numeratsiooni:

EDP 1: EDP osaluse vähendamine RENis 30 %-lt 5 %-le

EDP 2: EDP omanduses olevate Tejo Energia aktsiate loovutamine

EDP 3: Uute kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade ehitamise edasilükkamine vastavalt läbivaatamisklauslile

EDP 4: Ühele ühikule vastava TERi tootmisvõimsuse rentimine vastavalt läbivaatamisklauslile

EDP 5: Mõne EDP hääletusõiguse peatamine Turbogásis ja sõltumatute liikmete määramine Turbogási juhatusse

ENI II: Sinèsi veeldatud maagaasiterminali müük RENile

ENI III: Carriço maa-aluse hoidla müük RENile

ENI IV: Kõrgsurve-gaasivõrgu kavandatud müük RENile

ENI V: Tagatised juurdepääsuks võrgule seni, kuni võrk müüakse RENile

ENI VI: Transgási tellitud ja kasutamata jäetud Campo Maioris asuva sisenemispunkti võimsuse loovutamine RENile

ENI VII: Kohustus mitte broneerida lisavõimsust Campo Maiori sisenemispunktis

ENI VIII: Kohustus mitte broneerida lisavõimsust Extremadura torujuhtmes

ENI IX: Kohustus võimaldada lisavõimsust Extremadura torujuhtmes ja/või Campo Maiori sisenemispunktis teatavatel tingimustel

ENI X: Parima pakkumise kohandamismehhanismil põhineva GDP ostueesõiguse kaotamine

ENI XI: Meetmed, mille eesmärk on kõrvaldada hinnateabele juurdepääsu käsitleva eelisega seotud probleemid

ENI XII: Meetmed, mille eesmärk on kindlustada kohalike jaotusettevõtjate nõudluse tulemusliku vabastamise ulatus

ENI XIII: Kohustus mitte teha Portugali kohalikele jaotusettevõtjatele ning jaeklientidele maagaasi ja elektrienergia topeltpakkumisi enne, kui maagaasiturg sellele tarbijaskonnale on avatud

ENI XIV: Kohaliku jaotusettevõtja Setgás müük.

VI. **HINNANG KAVANDATAVATELE KOHUSTUSTELE**

A. *ELEKTRIGA SEOTUD KOHUSTUSED*

1. ELEKTRI HULGITURG

a) ***Toimingu horisontaalsed mõjud (GDP kui kõige tõenäolisema uustulnuka kõrvaldamine)***

(63) Huvitatud isikute ettepanek on meetmete kogum, mille eesmärk on tagada konkurentide sisenemine turule ja samal ajal vältida tootmisvahendite loovutamist. Selle aluseks on peamiselt EDP uute kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade ehitamise edasilükkamine ja osa EDP TERi elektrijaama tootmisvõimsuse rentimine piiratud ajaks.

(64) Komisjoni turutesti andmeesitajate arvates olid need ettepanekud oma ulatuse, kohaldamisala ja kestuse poolest selgelt ebapiisavad, et hüvitada GDP kaotust olulise võimaliku konkurendina ja kindlustada võimalike konkurentide tähtaegne turuletulek. Komisjon ühineb huvitatud isikute väljendatud probleemidega.

(65) Tootmisvõimsuse rentimine TERilt moodustab ainult kolmandiku elektrijaama ja 4 % kogu Portugali tootmisvõimsusest. Rendilepingu võib automaatselt lõpetada selliste kriteeriumite alusel, mis ei taga uute konkurentide olemasolu ega Pürenee poolsaare turu tegelikku loomist. Rendilepingu võib sõlmida ka ainult 3 aastaks. EDP teab reaalajas selle elektrienergia kulusid ja mahte, mida rentija võib turustada. Kõik see muudab ebatõenäoliseks, et rentija omaks olulist mõju turule ja see piiraks EDP konkurentsivõimet.

(66) Ehituse kavandatavale edasilükkamisele lisatud läbivaatamisklausli tõttu lõpeb edasilükkamine tõenäoliselt kiiresti ilma garantiita, et uued konkurendid ka reaalselt turule tulevad. Peale selle ei keela see EDP-l alustada uusi kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade projekte (kõik sammud, peale tegeliku ehitamise). Kavandataval ehituse edasilükkamisel ja rendilepingul ei ole seega struktuuriliste parandusmeetmete sarnast konkurentsi soodustavat mõju.

(67) Lisaks sellele kavandavad huvitatud pooled loovutada EDP 10 % osaluse Tejo Energias, mis on üks EDP konkurente. Isegi kui see on positiivne ettepanek, ei taga see, et Tejo Energia ka tegelikult ehitaks kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaama.

(68) Huvitatud isikud tegid ka ettepaneku peatada EDP hääleõigus Turbogásis. Peatamine on piiratud kolme aastaga ja ainult kahe konkreetse otsuses käsitletud teemaga. EDP omandas hiljuti ka optsiooni osta Turbogásis 20 % ulatuses lisaaktsiaid ja juhtida kogu Turbogási toodangut. Seetõttu on väga kaheldav, et huvitatud isikute kohustused takistavad EDPd mõjutamast Turbogási gaasivarustusstrateegiat ja edaspidiseid projekte.

b) ***Mittehorisontaalsed mõjud (konkurentide kulude suurendamine)***

EDP eelisjuurdepääs Portugali gaasiinfrastruktuurile

(69) Komisjon suhtub soosivalt ettepanekusse müüa Sinèsi veeldatud maagaasi terminal ja Carriço maa-alune hoidla kõrgsurve-gaasivõrgu ettevõtjale, s.t. omandilise kuuluvuse eraldamine. Nende üleandmisega seotud tingimused ei taga siiski, et piisav võimsus oleks kolmandatele isikutele kättesaadav. Parandusmeetmed võimaldavad otseselt seda, et huvitatud isikute Hispaania gaasiäris tegutsevad tütarettevõtted Union Fenosa Gas ja Naturcorp võivad tellida lisavõimsust isegi enne üleandmist ja huvitatud isikud võivad tellida lisavõimsust pärast üleandmist.

(70) Huvitatud isikud tegid ka ettepaneku võimaldada võimsust Hispaania-Portugali torujuhtmes Portugali sisenemispunktis (Campo Maioris). Turutesti kohaselt on see võimsus liiga väike (vähem kui 10 % selle torujuhtme võimsusest, mis ei ole piisav ühe 400 MW kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaama toimimiseks) ja seda ei tagata tootmisetapi torustikus (Extramadura torujuhe) gaasi toimetamiseks Portugali piirini. Lisavõimsuse pakkumiseks lubatakse lisamehhanismi, kuid seda tingimustel, mis muudavad õigeaegse juurdepääsu lisavõimsusele võimatuks, majanduslikult mitteteostatavaks ja liiga pikaajaliseks, et kolmandad isikud võiksid sellega arvestada.

(71) Seetõttu on maagaasi infrastruktuuriga seotud kohustuste positiivne mõju Portugali elektri- ja gaasiturule tõenäoliselt väike.

Koondumise muud vertikaalsed mõjud

(72) Toimingust tulenevate muude vertikaalsete konkurentsiprobleemide ([14]) osas pakuvad kohustused peamiselt tõhusaid infobarjääre GDP ja EDP vahelise teabevahetuse piiramiseks. Turutest näitas selgelt, et kõnealuses juhtumis ei ole sellised meetmed nende küsimuste lahendamiseks piisavad.

2. ABITEENUSTE TURG

(73) Kohustustele vastava tootmisvõimsuse rent ei luba rentijal tegutseda tasakaalustatud energiaturul, mis eeldab elektrijaama toodangu kohandamist reaalajas.

(74) Nagu eespool selgitatud, ei anna kohustused piisavat kindlust, et konkurendid ehitavad Portugalis lähitulevikus uusi energiatootmisvõimsusi. Selle tulemusena ei paranda kavandatavad parandusmeetmed EDP kindlustuvat turuvalitseja seisundit.

3. ELEKTRIENERGIA JAEMÜÜK

(75) Ainuke parandusmeede, mis on otseselt seotud elektrienergia jaemüügiga, on "*kohustus mitte teha jaeklientidele maagaasi ja elektrienergia topeltpakkumisi enne, kui maagaasiturg sellele tarbijaskonnale on avatud*". Seda kohustust kohaldatakse ainult piiratud ajaks ja mingil juhul ei taga see, et turule tulevad konkurendid, kes kompenseerivad GDP kadumise.

(76) Muud parandusmeetmed võivad otseselt positiivselt mõjutada elektrienergia jaeturgu, kuid ei taga, et uusi konkurente tuleb Portugali elektriturule õigeaegselt ja piisavalt suurel hulgal, et see hüvitaks GDP tulevase konkurentsi kadumise.

([14]) St: i) EDP suutlikkus ja stiimul kontrollida gaasihinda ja suurendada oma konkurentide kulusid ning kõrvaldada nii praegused kui võimalikud konkurendid turult ja takistada nende sisenemist turule, ii) EDP suutlikkus piirata gaasitarneid kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamadele konkureerivate kombineeritud tsükliga gaasiturbiiniga elektrijaamade kahjuks; iii) EDP juurdepääs kulusid käsitlevas ärisaladuse alla kuuluvas informatsioonis kajastuvatele igapäevastele gaasikuluandmetele, mis annab talle märkimisväärse eelise.

B. *MAAGAASITURG*

1. GAASITARNED ENERGIATOOTJATELE (KLIENDITURU SULGEMINE)

(77) Kõnealuse probleemiga on otseselt seotud kolm kohustust: i) TERi gaasitarneid käsitleva GDP ostueesõiguse lõpetamine, ii) mõne EDP hääleõiguse peatamine Turbogasis kolmeks aastaks ja iii) TERi osaline rentimine.

(78) i) Turul osalejad on rõhutanud, et GDP TERile suunatud tarnete ostueesõiguse lõpetamine ei kaota EDP stiimulit hankida gaasi GDP-lt; ii) mõne hääleõiguse peatamine piiratud ajaks ei takista EDPd mõjutamast Turbogási gaasitarnestrateegiat; iii) rendileping hõlmab ainult ühte kolmandikku TERist ja rentija peab enamiku gaasist ostma GDP-lt. Komisjoni arvates ei ole need kohustused seetõttu piisavad, et takistada GDP turuvalitseja seisundi kindlustumist energiatootjatele suunatud gaasitarneturul.

2. GAASITARNED KOHALIKELE JAOTUSETTEVÕTJATELE (KLIENDITURU SULGEMINE)

(79) Toiming kaotab ainukese GDP kontrolli alla mittekuuluva kohaliku jaotusettevõtja, Portgási gaasinõudluse. Loovutada kavandatud kohaliku jaotusettevõtja Setgási gaasitarbimine on neli korda väiksem kui Portgásil. Kohustus ei takista seetõttu GDP turuvalitseja seisundi kindlustumist kohalikele jaotusettevõtjatele suunatud gaasitarneturul.

3. GAASITARNED SUURTELE TÖÖSTUSTARBIJATELE

(80) Ainukesed parandusmeetmed, mis on otseselt suunatud kõnealusel turul tekkinud probleemide lahendamiseks, on kohustus mitte teha topeltpakkumisi (gaas/elekter) suurtele tööstustarbijatele enne, kui see turg avatakse, ja pakkuda neile tarbijatele võimalust uuendada gaasilepingut aastapõhiselt. Kumbki parandusmeede ei taga piisavalt, et uus konkurent tuleb suurtele tööstustarbijatele suunatud gaasiturule.

(81) Sellegipoolest analüüsiti ka parandusmeetmeid, millel on kaudne mõju kõnealusele probleemile: seoses gaasiinfrastruktuuriga on äärmiselt ebamäärane piisava võimsuse kättesaadavus. Peale selle on Setgási loovutatav osa Portugali gaasiturust alla 10 %, mis moodustaks palju piiratuma stardiplatvormi suurtele tööstustarbijatele turule sisenemiseks, võrreldes EDP elektri- ja Portgási gaasitarbijaskonnaga.

4. GAASITARNED VÄIKETARBIJATELE

(82) Setgási loovutamine on struktuurne parandusmeede, kuid see ei korva EDP/Portgási konkurentsi kadumist gaasi jaeturul: Setgási turuosa on 8 % Portugali gaasituru kogukäibest, samal ajal kui Portgás omab 30 % turuosa. Kohustus mitte teha topeltpakkumisi gaasi jaetarbijatele, kes ei ole veel vabatarbijad, on väga piiratud ajaliselt ja mõjuvuselt. Ühtegi teist parandusmeedet pole EDPst tuleneva võimaliku konkurentsi kadumise otseseks lahendamiseks kavandatud, EDPst tuleneva konkurentsi aluseks on tema suutlikkus toetuda oma üleriigilisele elektrienergiatarbijaskonnale, tugevale kaubamärgile ja stiimulile teha tarbijatele topeltpakkumisi (elekter/gaas).

VII. **HILISEMAD PARANDUSMEETMED**

(83) Huvitatud isikud esitasid pärast parandusmeetmete esitamise tähtaja ([15]) aegumist 26. novembril 2004. aastal dokumendid, kus tegid ettepaneku muuta juba esitatud parandusmeetmeid, et lahendada komisjoni tõstatatud probleemid. Need parandusmeetmed ei kõrvaldanud siiski täielikult ja üheselt komisjoni poolt määratletud konkurentsiprobleeme.

(84) Reede õhtul, 3. detsembril 2004, esitasid huvitatud isikud uued "gaasikohustused", mille eesmärk oli rakendada ellu komisjonile 26. novembril 2004 saadetud dokumendis nimetatud meetmed. Kuna kõnealused uued kohustused esitati menetluse nii hilises järgus (ainult kolm päeva enne komisjoni 9. detsembriks 2004 kavandatud koosolekut, mille eesmärk oli lõpliku otsuse vastuvõtmine, mis ei jätnud komisjonile piisavalt aega neid menetluslike kohustustega kooskõlas olevalt kontrollida) ja arvestades, et ettepaneku eesmärk on rakendada 26. novembril 2004 saadetud dokumendis esitatud kavatsusi, ei saa viimati esitatud kohustused olla aluseks heakskiitvale otsusele.

VIII. **JÄRELDUS**

(85) Eespool mainitud põhjuste tõttu, neid koos ja eraldi arvestades, võttis komisjon 9. detsembril 2004 vastu otsuse, teatades, et vastavalt EÜ ühinemismääruse artikli 8 lõikele 3 ei ole kavandatav koondumine ühisturuga kokkusobiv, kuna see kindlustab valitsejaseisundit Portugali mitmel gaasi- ja elektriturul, mille tulemusena ühisturu olulises osas on tõhus konkurents märkimisväärselt takistatud.

([15]) Parandusmeetmete esitamise tähtaeg oli 17. november 2004.